

ERDÉSZETI LAPOK

az Országos Erdészeti-Egyesület

K Ö Z L Ö N Y E.

Nyolczadik évfolyam.

IV. füzet.

Április 1869.

Nézetek az új vadászati törvényjavaslatok felől.*)

Előttem fekszik az új vadászati törvény javaslatnak két példánya; az egyik az igazságügyminister, a másik az „erdészeti egyesület“ szerkezete.

Nem tagadhatni, hogy mindkét rendbeli törvényjavaslat nagy körültekintéssel van szerkesztve; de mind a mellett legyen nékem is szabad, mint hazám belviszonyaiban jártas, a vadászathoz pedig már ifjúságomban okszerűen kitanított, és azóta hosszú évek során által tapasztalt vadásznak, ezen törvényjavaslatok körüli igénytelen nézeteimet, illő szerénységgel nyilvánítanom.

* * *

Midőn új vadászati törvényt alkotunk, úgy hiszem hogy azt egy bizonyos, kiválólag közhasznú elvre kell alapítanunk, mely minden egyéb tekintetet méltán háttérbe szorít, — és ez volna azon elv: hogy a vadászati törvény alkotásánál a nemzetgazdasági közérdek lenne a főczél, melynek minden egyéb jogi vagy más érdekek alárendelvék.

*) Midőn e szakavatott czikket a „Vadász- és Versenylap“ f. é. 8-ik száma után közöljük felkérjük t. szaktársainkat hogy e fontos tárgy iránt, mely valószínűleg az országgyűlés legközelebbi idénye alatt tárgyalás alá fog vétetni, minél előbb s mennél számosabban nyilatkozni szíveskednének.

Ha a megnyilandó országgyűlés az új vadászati törvény alkotásánál ezen elvből indulna ki, akkor e részben is szép példáját adná: miként kellessen új alkotmányban az ország anyagi gyarapodását szem előtt tartva, békén fejlődni oly tárgyban is, mely a kényes jogféltékenységhöz közel áll. Ezért mindjárt a törvény elején talán célszerű volna világosan kijelenteni az említett vezérelvet, melyből természetesen következik egy egész új jövedelemnek lehető nagyszerű forrása, a földbirtok becsének emelkedése, a lovagias gyakorlatoknak fejlesztése, a vadászpályára kiképeztetés alkalma, és így sok ezer család új kenyérkereseti forrásának megnyitása.

Ugy szinte az első cikkek közé volna sorolandó: miszerént szabad vadászati területek nem léteznek, s így a szabad vadászat is e törvény megjelenése után bizonyos határidőben az egész ország területén megszűnik.

Átmenvén most az előttem levő vadászati törvényjavaslatok egyes fejezeteire, azokról a legnagyobb általánosságban adom elő igénytelen nézeteimet.

Első fejezet.

A vadászati jogról.

A ministeri szerkezet szerint ezen fejezet 2-ik §-ban az összefüggő 200 (1200 □ öles) holdra menő birtoknak külön vadászati jog engedtetik meg.

Régi, koros és igen tapasztalt vadászember létemre bátran és határozottan el merem mondani, hogy 200 hold mind vadnak tenyésztésére, mind a vadászatra nézve, nálunk, magyar honunkban, fölötte is kevés. — Való hogy Cseh-Morvaországokban, Ausztriában, Sziléziában stb. 200 hold területi birtokkal van összekötve a vadászati jog: azonban Cseh-Morva stb. szomszéd országok közt és közöttünk nagy a különbség. —

Először is: a Cseh-Morva stb. országi holdak nem 1200 hanem 1600□ öles holdak. Másodszor: ott mindannyi terület a legnagyobb cultura alatt lévén, folytonosan mivel szántóföldből, rétből, kertekből, luczernásokból, lóherésekből stb. áll; s így a kisebb vad mindenhol készen találja tápját és oltalmat nyújtó tanyáit. Harmadszor Cseh- és a többi országokban elég a 200 catastralis hold, mert a vadnak mennyisége, az egész ország területén — egyenlően oszlik szét régóta. Ellenben nálunk a vadnak ily arányos szétosztásáról szó sincs.

Mivel tehát nálunk az országnak legnagyobb részében a földmivelés még eddig nem szüntette meg a legelőket, s mivel a vad még annyira nem szaporodott, hogy minden dülőben találhatnánk: azért mint régi tapasztalt vadász bátor volnék indítványozni, hogy a feljebb kitett 200 magyar az az 1200□ öles hold, 300 catastralis holdra emeltessék fel ha szántóföld, rét és legelőből áll a terület; csalt vagy erdő azonban 100 hold is elegendő. — Bátran teszem ezen indítványomat, mivel a kisebb birtokos ez által éppen nem vesz semmit, miután az előttünk lévő törvényjavaslatok úgy is a kisebb birtokok egyúttleges bérbeadását tervezik.

Ismerem én azon ellenvetéseket, melyek e részben több oldalról történnek, mint például: „Hát az a szegény ember, kinek csak 10—20 hold birtoka van, s azon van neki egy kis gyümölcsfája, a rossz sövényen átbagdácsol egy nyul, megrágja a kis fácskákat, kárt ejt azon a szegény emberen, s annak ne legyen szabad azt a szerencsétlen kártevőt meglőni?

Bizonyára hogy nem! még pedig több oknál fogva:

1-szor. Ha van kára, jelentse be a bérlőnél, ki azt neki megtéríteni köteles; e részben a törvény világos elégtételt biztosít.

2-szor. A többi határbeliekkel az ő birtokrésze — illetőleg az azon élő vadak tenyésztése is bérbe lévén adva — ő is részesül a haszonbérben; a külön kárért pedig — mint fent

láttuk — külön kárpótlásban, s így nem is szabad a nyulat meglőnie, mert a bérlő jogát sérti.

Aztán meg, hogy a nyul meg ne rágja fácskáit, annak elejét kell venni, mi sokkal czélszerűbb mint az agyonlövés. — Vegyen példát a nagy birtokosról, kinek sok ezer fácskái vannak, s ki hogy megőrizze fiatal gyümölcsfácskáit, — télre szorgosan bemeszelteti azokat, vagy pedig szalmával bekötözteti; tegyen ő is úgy, s nem lesz baja a nyulakkal, s nem fog azzal gyanusíttatni, hogy a gyümölcsfák megboszulásának ürügye alatt a nyulat megsütni, és a vadászati haszonbért is felszedni akarja. —

A vadászati törvényjavaslatok 3. §-a a vadászati jognak bérbeadását rendeli meg az ott kitett esetekben. — Azonban világosan ninesen kimondva, hogy bérlője a vadászatnak ki lehessen, vagy ki ne lehessen!

Minden tétovának elkerülésére legjobbnak vélném azt elhatároztatni: hogy bérlő ki ne lehessen. — Tapasztalásból merített nézetem szerint bérlő nem lehet:

a) Valamely község vagy város, akár saját, akár más község területén.

b) A községekből egyesek, kik nem nyújtnak elegendő biztosságot a bérsomma fizetésére és a vadtenyésztés emeltetésére nézve.

c) Kik a vadnak tenyésztéséhez a kellő öröket, szakférfiakat, és a szükséges felügyelő személyzetet tartani vonakodnának.

Második fejezet.

A vadászati jog bérbeadásáról.

Ezen fejezetet illetőleg csak azon szerény észrevételem lenne, hogy e helyen felemlítendő volna miszerént:

Haszonbérbe adatván valamely községnek területe, mindig a volt földesurnak legyen az elsőségi joga a haszonbérre, a legtöbbet ígérő által felajánlott bérsomma megállása mellett.

Harmadik fejezet.

A vadászati személyes képességről, és a vadászat gyakorlásáról.

Az előttem levő két törvényjavaslat szerint mindenki (mert hiszen az adófizetők sorába mindenki fel van véve), mindenki mondám, csak a kikötött 6 forintot fizesse le az állam részére — vadászati képességgel bírván, fegyvert is tarthat, és e szerint előbb utóbb az egész ország fel levén fegyverkezve: a vadászat tilalmazásának vagy nem leend semmi eredménye, vagy örökös vadászati jogsértések fordulnak elő, miután lesznek majd elegendő, kik az államtól nyert engedélyt úgy magyarázandják, mintha már most a birtokos vagy bérlő engedelmé nem is volna szükséges, hogy annak vadját lelőhessék. — E bajon, nézetem szerint nem segíthetne más, mint kimondani a törvényben, hogy: ki valamely vadat a tulajdonos engedélye nélkül lő le, fegyverét veszti.

Lehet, hogy csalódom: de szerintem egészen más a „vadászatra való jogosítás“ és más a vadhoz való jog.

Azért míg egy részről a törvénynek határozattan kellene szólani, nehogy ok adassék önkény szabta magyarázatokra, addig más részről annak szigorú végrehajtása volna a főteendő; mert lehet a törvény akármily jó, de ha áthágója nem bünhődik rögtön és szigorúan, ez másokat is megsebzésére csábít, akkor úgy járunk mint Franciaország, hogy még az anyavád is kivész, és hosszú évek sora, s egy erélyes fejedelem elszánt működése is alig leend elég a nagy veszteségnek orvólására. *)

Egyébiránt mi oknál fogva váltson a vadászni kívánó az államtól 6 frton vadászati utalványt, midőn e mellett — az illető terület birtokosának engedelmé nélkül még csak egy vőrebet sem lőhet le? — azt csak úgy bírom felfogni, ha ezen

*) Figyelmeztetjük t. olvasóinkat lapunk múlt évi folyamában: „A vadászat története Franciaországban“ című cikkre. V. és V. L. Szerk.

utalvány inkább fegyverengedélynek tekintendő, s miután ezen jognak eladása a kormánynak semmi költségébe sem kerül, ellenben remélhető, hogy nem sokára igen szép hasznot hoz*) helyes volna, hogy a vadászatot illető cím alatt befolyandó kisebb nagyobb összegek egy általam bemutatandó törvényjavaslatomban újabban tervezett vadászati országos közhasznú célra fordíthatnának.

Negyedik fejezet.

A vadászati tilalmakról.

A ministeri javaslat 20. §. tartalmazza azon időszakokat, melyeken át az ott felsorolt vadakat lőni tilos.

Mindjárt ezen §. elején általános vadászattilalmi időről van szó.

Legyen megengedve szerényen megemlítenem, miként a vadásztilomány annyival kevésbé tud ily „általános tiltott” időről. mivel szerént a ragadozó vadakat minden időben pusztítani kell, s így a 20. §. első sora tökéletesen felesleges.

Mi a többi vadásztilalmi időket illeti: ezek a vadászat ok szerű tudománya szerént több esetre nézve hibásan vannak idézve, és sokkal czélszerűbb lenne e részben a vadász tudomány rendjét követni, és nem azon időt felhozni, melyben ezen vagy amazon vadra vadászni nem szabad: hanem épen megfordítva: azon különféle időt elmondani, melyben a különféle vadakra való vadászat megnyíl és meddig tart; mint azt az általam szerkeztett törvényjavaslatban körülállásosan felhozom.

Mindkét vadászati törvényjavaslatban előforduló vadak felsorolásából némely vadak egészen elmaradtak. Így például nálunk három rendbeli fajd van: siket fajd, nyirfajd és hófajd, ámbár ezen utolsó ritkábban fordul elő. — Az első

*) Franciaországban vagy 150,000 vadászati jegy után 20 francjával mintegy három milliónyi szép kis összeg jut az állampénztárba.

igen felületesen van említve, a többiről szó sincsen. Hasonlóképen nincsen felemlítve az egész honunk felsőbb vidékein és Erdélyben igen honos esá szár madár; pedig a vadak mind ezen nemei igen nemesek s nagy figyelmet és szorgalmas tenyésztést kívánnak, már csak azon oknál fogvást is: mert a jérce, ha fészkeből felzavartatik, ritkán megyen vissza arra.

Elmaradt a felszámításból a nyúl, s csak egy helyen van említve: hogy azt hálóval elfogni tiltva van, de nincsen felemlítve hogy azt vadászni mikor szabadjon?

Az agarászat ideje tökéletesen el van feledve.

A ministeri 20 § 9. betűje szerint a tojásokat elszedni tilos; ez, általában rendelve egész helyes rendelkezés, de hozzá kell csatolni azt: hogy ide nem értetődik, ha fáczánkertekben vagy remizekben a tojások az illető erdészek által azért szedetnek fel, hogy pulykák által költessenek ki, és kézen neveltessenek fel a kikelt fáczánok és foglyok.

A 22. §. csak szeptember 15-től október 15-ig engedi meg a tenyésztőknek a fáczánok és foglyok elfogását. Ezen idő nem elegendő arra, mert számtalánszor tapasztalt dolog, hogy a fáczánokat, melyeket jövő évbeli tenyésztetre a télen át pítvarban vagy kamrában tartani akaruk, csak az első hóeséssel lehet elfogni. Ezen időszakot tehát a tenyésztőkre kiszabni — kik saját vadászatukban bizonyára kárt tenni nem fognak, tökéletesen felesleges, de káros is.

A ministeri törvény javaslat 26. §. a kártékony vadak elpusztításáról szól, és ezek közé sorolja a vaddisznót. Miután a vadásztudomány kártékony vadak közé csak a ragadozó állatokat sorolja, különben a szarvast, őzet, nyulat stb is a káros vadak közé kellene számítani, a vaddisznó pedig nemcsak hogy nem ragadozó állat, de az okszerű vadásztudomány szerint a fővadak közé tartozik: ennél fogva annak a helyeni hibás besorozása csak tévedésből eredtnek tekinthető.

A ministeri javaslat 27. §. második részéhez — mind a

vadak tenyésztésére egy legszükségesebb feltételt, hozzá lehetne tenni, hogy házi kutyákat, akár kicsinyt, akár nagyot, mezei munkára, földre, rétre, vagy erdőre magával vinni szigorúan tiltatik, s hogy a vadászterületen talált ily bármily nemű kutyát elpusztítani kellessen.

Ötödik fejezet

A vadászati kihágásokról és büntetésekről.

Ezen egész fejezetben azon esetek, melyekre pénzbeli büntetések vannak ki szabva, igen helyesen vannak felsorolva; hanem magok a büntetések nem csak hogy nagyon csekélyek, de közülök a legezéltirányosabb és legsikerteljesebb el is maradt.

A 34. és 35. §. helyet talán világosan kellene elhatározni, hogy: ki a tulajdonos vagy bérlő engedelmével vadász, azt (mi már fentebb javaslám) fegyverétől megfosztani kell. A 38. §. pedig egészen átváltoztandó, és erre az „erdész egyesület“ törvényjavaslata lenne ajánlandó.

A 37-ik és 43-ik §-ok a pénzbeli büntetésekből eredő jogvedelmek mikénti rendeltetéséről és elosztásáról szólnak.

Igénytelen nézetem szerint ezen pénzbeli büntetéseknek, már eredetüknél fogvást is, egész más a rendeltetésük. Folyjanak azok inkább egy az országnak minden kerületében külön alakulandó vadász pénztárba, honnan azon költségek fődőztessenek, melyeket a vadtenyésztés előmozdítására, mint közhasznu célra, vadászati törvényjavaslatomnak egyik külön fejezetében tervezni bátorkodom.

Hatodik fejezet.

Az eljárásról.

Ezen fejezet az illetékes bíróságról szól; azonban az egész vadászati törvénynek alkotását hozzá tartván jelen korunk viszonyaihoz, épen az illetékes bíróságra nézve, e következőkben pontosítom össze igénytelen nézeteimet,

Mig a vadászat ügyének külön, minden személyes és politikai érdekektől független önmálló törvényszéke nem leszen, még pedig az országnak minden kerületében külön, tehát Erdélyvel együtt 5 kerületben, addig gyors eljárásról, és a vadtenyésztésben évről évre szembetűnőbb sikerről szó sem lehet.

A vadászat ügye a birói eljárásban gyorsaságot, a gyorsaság pedig a birónak minden személyes és politikai tekintetektől való tökéletes függetlenségét feltételezi. A népképviselő és választási jog nagy faktorok.

Igen szeretem elhinni, hogy honunkban egy bíró sincsen ki e két faktor által magának irányt adván, az igazságot kellőképen ki nem szolgáltatná s tisztjének meg nem felelne; de szeréntem a törvénynek sem szabad megfélemlkezni arról, hogy minél erősebb és tevékenyebb valamely bíró minden egyéb megyei hivataloskodásában. annál nagyobb kár lenne, a közérdekeket tekintve, ily bírót maga a törvény által zavarba hozni és állását mintegy kockáztatni.

Ezen oknál fogvást igen tanácsos, hogy a vadászat ügyének legyen egy külön független bírósága, mely a vadászati törvény szerint hoz ítéletet, mely ítéletnek végrehajtása azonban egyedül és kizárólag a megyei vagy városi igazságügyi közeget illesse.

Ki legyen, és miként legyen organisálva ezen bíróság: azt az általam összeállított és szervezett vadászati törvényben bőven előadom, e helyen csak azt jelentvén ki: miképen szeréntem ezen bíróság nem szabad hogy az államnak bár mi csekély költségébe kerüljön. A költségek fedezésére szolgáljon azon pénztár, melynek mikénti alakulását s kezelését az általam bemutatandó vadászati törvényjavaslat körülállásosan taglalja.

A miniszteri 49. §-ban van egy kitétel, mely bárhol ismételné magát, mindenhol mellőzendő. Ez úgy hangzik: kit tilos vadászaton kapnak.

A vadászat szeréntem az egész országban tilos lévén, ilyen

tételt talán így kellene megváltoztatni: „kit vadászaton engedély nélkül kapnak“. — Talán több helyen is lennének ily kisebb változások teendők, melyek a tárgynak összhangjára nézve netalán szükségesek.

A Hetedik fejezet.

Helyesen fejezi be az egészen törvényt.

* * *

Ennyiből állanak előttem levő két rendbeli vadásztörvény javaslatokra részemről a legtagosabb körvonalakban tett igénytelen észrevételeim, melynek következtében mintegy tartozásommá lőn e két törvényjavaslatból általam összeállított és illetőleg bővített vadász-törvényjavaslatomat mi előbb ezen lapban is bemutatni, és azt nyájás olvasóim kegyeletébe ajánlani.

Gr. F. L.

Élősovények telepítéséről.

Erdészeti magyar irodalmunk terén e kérdéssel még nem találkozunk, s így nemcsak korszerű és hasznos, de kedves olvasmányt is reményelek nyújtani e lapok t. olvasóinak, fölhiva főleg szaktársainkat e tárgy fölkarolására, mely nemcsak az erdészetre, hanem a mezőgazdaságra nézve is nagy fontossággal bír.

Vegyük például mindennemű telkeink különböző s néha igen költséges kerítéseit szemügyre; minő roppant lehet azok száma s minő költséges azok föntartása főleg jelenben, midőn nemcsak a munkaerő annyira drága, hanem a kerítésekhez megkívántató soknemű anyagok ára is napról napra nő.

Érdekes volna, ha bár csak megközelítőleg is, számokban kimutathatni, minő roppant lehet mindazon különféle kerítések összes hossza, melyek honunk számtalan telkeit körülfogják, — s még érdekesebb volna azon összeget ismerni, melyet e mindenféle s néha igen költséges